

Sygnatura akt VI Ka 247/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **16 maja 2014** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Arkadiusz Łata

Sędziowie SSO Ewa Trzeja-Wagner

SSO Marcin Mierz (spr.)

Protokolant Barbara Szkabarnicka

przy udziale Elżbiety Ziębińskiej Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2014 r.

sprawy **M. B.** ur. (...) w L.

syna T. i B.

w przedmiocie wydania wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez Prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 17 stycznia 2014 r. sygnatura akt II K 965/13

na mocy art. 437 kpk i art. 438 kpk

uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Zabrze do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt VI Ka 247/14

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 16 maja 2014 roku

Apelacja prokuratora od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 17 stycznia 2014 roku (sygn. akt II K 965/13) okazała się trafna, przez co spowodować musiała zgodnie z jej wnioskami uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy sądowi rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając sprawę o wydanie wyroku łącznego sąd rejonowy prawidłowo ustalił trzy występujące w niniejszej sprawie zbiegi realne przestępstw. Na pierwszy ze zbiegów realnych składały się przestępstwa objęte wyrokami Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 12 października 2011 roku (sygn. akt II K 677/11), Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 20 grudnia 2011 roku (sygn. akt II K 1070/11) oraz Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 30 stycznia 2012 roku (sygn. akt II K 1340/11). Na drugi ze zbiegów przestępstwa objęte wyrokami Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 12 czerwca 2012 roku (sygn. akt II K 330/12) oraz Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 26 października 2012 roku (sygn. akt II K 569/12). Z kolei trzeci zbieg realny obejmował przestępstwa, których popełnienie przypisane zostało skazanemu M. B. wyrokami Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 4 marca 2013 roku (sygn. akt II K 1144/12) oraz Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia

13 maja 2013 roku (sygn. akt II K 264/13). Podkreślić przy tym trzeba, że wszystkie z przestępstw składających się na występujące w niniejszej sprawie zbiegi realne przestępstw popełnione zostały po dniu 8 czerwca 2010 roku, kiedy to w życie weszła nowelizacja przepisów kodeksu karnego wprowadzona Ustawą z dnia 5 listopada 2009 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks postępowania karnego, ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw. Zastosowanie zatem w stanie faktycznym sprawy znajdują przepisy kodeksu karnego regulujące zasady wydawania wyroków łącznych w brzmieniu aktualnie obowiązującym.

Wydając wyrok łączny w zakresie pierwszego z zachodzących w realiach niniejszej sprawy zbiegów realnych przestępstw nie objął sąd jednak węzłem kary łącznej kary orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Zabrzu z dnia 30 stycznia 2012 roku (sygn. akt II K 1340/11). W przeciwieństwie do kar orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w Zabrzu z dnia 12 października 2011 roku (sygn. akt II K 677/11) oraz z dnia 20 grudnia 2011 roku (sygn. akt II K 1070/11), którymi to wyrokami, za przestępstwa składające się na pierwszy ze zbiegów realnych przestępstw orzeczono wobec skazanego kary pozbawienia wolności podlegające wykonaniu, kara orzeczonej wobec skazanego wyrokiem w sprawie o sygn. akt II K 1340/11 pozostawała karą z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Z pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia wynika, że powodem decyzji sądu rejonowego o nieobjęciu karą łączną orzeczoną za pierwszy ze zbiegów przestępstw kary orzeczonej wyrokiem wydanym w sprawie o sygn. akt II K 1340/11 pozostawało przyjęcie, iż z jednej strony brak jest podstaw do orzeczenia wobec skazanego kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, z drugiej zaś „orzeczenie kary bezwzględnej w tym przypadku”, jak należy rozumieć obejmującej także orzeczoną z warunkowym zawieszeniem jej wykonania karę orzeczoną w sprawie o sygn. akt II K 1340/11 „byłoby niekorzystne dla skazanego”. Pogląd ten trafnie zakwestionowany został przez apelującego, który zasadnie podniósł, iż w aktualnym stanie prawnym na sądzie orzekającym w sprawie o wydanie wyroku łącznego ciąży obowiązek orzeczenia kary łącznej za przestępstwa pozostające w zbiegu realnym niezależnie od tego, czy kara łączna orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, czy też bez takiego zawieszenia (wyrok SA w Krakowie z dnia 26 października 2011 roku, sygn. akt II AKa 207/11 KZS 2012/11/56). W sytuacji zatem, gdy tak jak miało to miejsce w niniejszej sprawie, sąd rejonowy nie znalazł podstaw do orzekania wobec skazanego kary łącznej z dobrodziejstwem warunkowego zawieszenia jej wykonania, nie był również uprawniony do umorzenia postępowania w zakresie kary jednostkowej orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, lecz zobligowany był orzec karą łączną bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Przeszkodą do objęcia karą łączną bez warunkowego zawieszenia jej wykonania kary jednostkowej z warunkowym zawieszeniem nie mógł pozostawać w szczególności wyrażony przez sąd rejonowy pogląd jakoby orzeczenie tego rodzaju pozostawało niedopuszczalne bowiem stwarzałoby dla skazanego stan mniej korzystny niż istniejący przed wydaniem wyroku łącznego. Od dłuższego już czasu w orzecznictwie sądów dominuje pogląd wedle którego sytuacja prawna skazanego może w efekcie wydania wyroku łącznego ulec pogorszeniu (podobnie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2011 roku, sygn. akt IV KK 159/11, Prok.i Pr.-wkl. 2011/11/3). Pogląd ten znajduje potwierdzenie w aktualnym brzmieniu przepisów kodeksu karnego, a to w regulacji art. 89 § 1a k.k. dającego przecież możliwość orzeczenia w wyroku łącznym kary łącznej pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności orzeczone wyłącznie z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, co stwarza przecież sytuację w sposób oczywisty mniej korzystną dla skazanego w stosunku do istniejącej przed wydaniem wyroku łącznego.

W realiach niniejszej sprawy fakt, iż wyrokiem wydanym w sprawie o sygn. akt II K 1340/11 orzeczonej została kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania nie mógł zatem decydować o braku możliwości objęcia tej kary węzłem kary łącznej. Brak było zatem podstaw do tego, by kara ta nie złożyła się na orzeczoną wobec skazanego w punkcie 1 zaskarżonego wyroku łącznego karą łączną. W konsekwencji, nieprawidłowe pozostawało także orzeczenie o umorzeniu postępowania w sprawie o wydanie wyroku łącznego w zakresie kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem w sprawie o sygn. akt II K 1340/11.

Z tych samych względów błędne pozostawało zawarte w zaskarżonym wyroku łącznym, a zakwestionowane również w wywiezionym środku odwoławczym rozstrzygnięcie o umorzeniu postępowania o wydanie wyroku łącznego w zakresie kar orzeczonych wyrokami wydanymi w sprawach o sygn. akt II K 330/12 oraz o sygn. akt II K 569/12 z których czyny składały się na drugi ze zbiegów realnych przestępstw występujący w niniejszej sprawie.

Przyczyny nieorzeczenia przez sąd rejonowy kary łącznej z połączenia kar wymierzonych wskazanymi wyżej wyrokami pozostawały analogiczne do przyczyn dla których karą łączną nie objął sąd rejonowy kary orzeczonej wyrokiem wydanym w sprawie o sygn. akt II K 1340/11 z której czyn składał się na pierwszy z realnych zbiegów przestępstw występujących w niniejszej sprawie. Wyrokiem wydanym w sprawie o sygnaturze akt II K 330/12 orzeczono karę pozbawienia wolności podlegającą wykonaniu, natomiast wyrokiem w sprawie o sygnaturze akt II K 569/12 karę z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Sąd rejonowy nie dopatrując się podstaw do orzeczenia kary łącznej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania uznał natomiast, iż kary orzeczone wskazanymi wyżej wyrokami nie podlegają łączeniu w ogóle bowiem niekorzystne dla skazanego pozostawałoby połączenie tych kar w węzeł kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Z powodów już w uzasadnieniu niniejszym wskazanych stanowisko, które legło u podstaw zapadłego rozstrzygnięcia trafnie zakwestionowane zostało w wywiedzionej przez oskarżyciela publicznej apelacji. Sąd rejonowy miał bowiem obowiązek połączyć węzeł kary łącznej kary pozbawienia wolności orzeczone wskazanymi wyżej wyrokami niezależnie od tego, że tylko jedna z nich orzeczona została bez warunkowego zawieszenia jej wykonania oraz bez względu na to, czy wydane rozstrzygnięcie stwarzać będzie dla skazanego sytuację bardziej korzystną niż istniejąca przed wydaniem wyroku łącznego, czy też nie. Także zatem i w tym zakresie zaskarżone orzeczenie pozostało nietrafne i musiało ulec uchyleniu.

Co więcej, sąd okręgowy rozpoznając apelację oskarżyciela publicznego dopatrywał się powodów dla których zaskarżony wyrok w jego punktach 1 i 5 musiał ulec uchyleniu nie tylko z uwagi na błędne stanowisko sądu pierwszej instancji, które legło u podstaw zawartych w tych punktach rozstrzygnięć. Jak bowiem wynika z aktualnych danych o karalności skazanego M. B. (k. 63, 64), wykonanie kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w Zabrzu z dnia 30 stycznia 2012 roku (sygn. akt II K 1340/11) oraz Sądu Rejonowego w Zabrzu z dnia 26 października 2012 roku (sygn. akt II K 569/12), pierwotnie z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, zostało zarządzone prawomocnymi obecnie postanowieniami z dnia 24 października 2013 roku. Zgodnie natomiast z akceptowanym powszechnie w orzecznictwie poglądem, w sytuacji, gdy po orzeczeniu wyrokiem kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania doszło przed wydaniem wyroku łącznego do zarządzenia jej wykonania, orzeczenie to traktowane być musi w sposób tożsamy z wyrokiem orzekającym karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (m.in. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 18 listopada 2004 roku, II Aka 329/04, OSA 2005/5/34 oraz wyrok SN z dnia 8 stycznia 1996 roku III KRN 131/95, Prok i Pr. - wkł 1996/7-8/5). Kary orzeczone wyrokami Sądu Rejonowego w Zabrzu z dnia 30 stycznia 2012 roku (sygn. akt II K 1340/11) oraz Sądu Rejonowego w Zabrzu z dnia 26 października 2012 roku (sygn. akt II K 569/12) traktowane być muszą przy orzekaniu o karze łącznej tak, jak kary bezwzględne pozbawienia wolności. W tych okolicznościach przyczyny wskazane przez sąd rejonowy jako podstawa umorzenia postępowania w sprawie o wydanie wyroku łącznego odnośnie kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w Zabrzu wydanymi w sprawach o sygn. akt II K 1340/11 oraz II K 330/12 i II K 569/12 nie tylko z powodu ich nietrafności merytorycznej, lecz także ze względu na ich nieadekwatność do stanu faktycznego sprawy, nie mogły stanowić podstawy rozstrzygnięcia.

Zaskarżone orzeczenie musiało zatem zostać uchylone z powodów wyżej wskazanych w zakresie kar objętych wyrokami z których czyny składały się na dwa pierwsze zbiegi realne przestępstw występujące w realiach niniejszej sprawy. Przyczyną natomiast uchylenia zaskarżonego wyroku w odniesieniu do rozstrzygnięcia odnośnie kar jednostkowych wymierzonych za czyny składające się na trzeci ze zbiegów realnych przestępstw występujących w niniejszej sprawie, objęty rozstrzygnięciami z punktów 2 i 3, pozostawał fakt, iż orzeczenie wydane przez sąd rejonowy oparte zostało o materiały nie mogące stanowić podstawy orzekania w sprawie o wydanie wyroku łącznego. Podstawą wydania wyroku łącznego, poza samym wnioskiem o wydanie wyroku łącznego, danymi o karalności i opinią z jednostki penitencjarnej, powinny co do zasady pozostawać akta spraw w których uznana została wina skazanego za przestępstwa pozostające w zbiegu realnym stanowiącym podstawę orzekania. Dopuszczalne wydaje się także w drodze wyjątku oparcie rozstrzygnięcia o odpisy wyroków wraz ze wzmianką o prawomocności. W sprawie niniejszej natomiast ani akta spraw, ani odpisy wyroków nie pozostawały w dyspozycji sądu orzekającego, który swoje rozstrzygnięcie oparł wyłącznie o wydruki zawierające treści charakterystyczne dla orzeczeń zapadających w sprawach karnych, lecz bez wątpienia nie stanowiących jakiegokolwiek dokumentu, nie opatrzonych podpisem, pieczęcią lub wzmianką o zgodności z oryginałem. Tego rodzaju materiały nie będące nawet dokumentami, a co

za tym idzie i dowodami, nie mogły w żadnym wypadku stanowić podstawy wydania orzeczenia w sprawie o wydanie wyroku łącznego. To uchybienie o charakterze formalnym dyskwalifikowało zapadły przed sądem rejonowym wyrok łączny niezależnie od jego merytorycznej nietrafności do której odniósł się już sąd odwoławczy w niniejszym uzasadnieniu. Podkreślić przy tym trzeba, że gdyby wydając zaskarżony wyrok łączny dysponował sąd aktami spraw w których orzeczono kary jednostkowe stanowiące podstawę wyrokowania w sprawie o wydanie wyroku łącznego, lub też zwróciłby się sąd o odpisy wyroków, z dużą dozą prawdopodobieństwa powziąłby informację o zapadłych już w dniu 24 października 2013 roku, a zatem niespełna trzy miesiące przed dniem wydania wyroku łącznego w niniejszej sprawie postanowieniach, z mocy których zarządzono wykonanie uprzednio warunkowo zawieszonych kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami wydanymi w sprawach Sądu Rejonowego w Zabrze (sygn. akt II K 1340/11 oraz II K 569/12). Uniknąłby wówczas przyjęcia za podstawę orzekania poglądów, które stały się przyczyną zaskarżenia wydanego w niniejszej sprawie wyroku łącznego, a następnie powodem jego uchylecia.

Uchybienia powyższe spowodować musiały uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi rejonowemu do ponownego rozpoznania. Prowadząc postępowanie ponownie, sąd rejonowy zanim jeszcze skieruje sprawę na rozprawę załączy akta spraw w których uznano winę oskarżonego za pozostające w zbiegu realnym przestępstwa, ewentualnie zgromadzi odpisy wyroków oraz postanowień o zarządzeniu wykonania kar pozbawienia wolności orzeczonych pierwotnie z warunkowym zawieszeniem ich wykonania. Orzekając o karach łącznych weźmie sąd wszystkie te dokumenty pod uwagę uwzględniając aktualne brzmienie przepisów kodeksu karnego regulujących zasady orzekania kar łącznych w wyroku łącznym.